

Čím víc dětí, tím větší penze

8.9.2014 Mladá fronta DNES str. 7 Ekonomika

Jitka Vlková

Odborná komise pro důchodovou reformu zřízená Sobotkovou vládou se snaží motivovat k plození dětí. Chce tím posílit příští generaci plátců daní a pojistného

PRAHA Snížit pojistné rodičům, zavést plošné přídatky na děti nebo zavést státní plat pro rodiče pečující o dítě. To jsou některé z nápadů, s nimiž vyrukovala na svém webu pracovní skupina důchodové komise. Mají dorovnat zejména finanční nevýhody, které výchova dětí přináší.

Skupina složená převážně z ekonomů navrhla devět opatření, z nichž si bude vybírat vláda. Základním stavebním kamenem, na němž se podle svých dřívějších vyjádření shodnou koaliční politici, je společné důchodové pojištění manželů (životních partnerů). Od něj by se měla odvíjet zvýhodnění spojená s dětmi.

Komise například navrhuje těm, kdo během života přivedou děti na svět, vynásobit důchody určitým koeficientem. Ten by se zvyšoval spolu s počtem dětí. Jako nevýhodu varianty autoři uvádějí, že nelze zaručit, že z každého zploděného dítěte se jednou stane plátec pojistného. Otázkou také zůstává, kdo by vyšší důchody rodičů zaplatil. „Bylo by je možné pokrýt vyššími odvody pojistného ze strany bezdětných nebo z jiných daňových zdrojů,“ uvádí se v materiálu komise. Rodiče dětí by tak platili menší sociální pojištění než bezdětní. Mezi dalšími zdroji jmenuje materiál majetkové daně, daň z nemovitosti či progresivní daň z příjmů.

Jiným nápadem jsou daňové asignace. Jejich podstatou je, že děti by mohly část povinného sociálního pojištění posílat rodičům na přilepšenou k důchodu. S myšlenkou přišla naposledy někdejší vládní strana Věci veřejné a kabinet Petra Nečase ji v zájmu prosazení důchodové reformy (zavedení druhého pilíře) odsouhlasil.

Pracující potomci měli mít možnost tehdy přispívat rodičům jedním procentem – buď jen jednomu, nebo mezi rodiče procento rozdělit. Každoročně by to připravilo důchodový účet o sedm miliard korun. Do zákona se asignace nedostaly a zavedeny nebyly.

Ani současná komise asignace nedoporučuje. Rodiče by podle ní například preferovali výchovu synů, protože muži více vydělávají. A ti, kdo by měli děti invalidní anebo by je přežili, by se zpětné finanční vazby nemuseli dočkat.

„Podpořit rodiny s dětmi je správný směr, protože máme nízkou úroveň plodnosti,“ říká prezidentka České demografické společnosti Jitka Rychtaříková. Populace zemí východní Evropy se podle ní brzy stane nejstarší v regionu.

Zásadní je podle Rychtaříkové podpora rodin v momentě, kdy děti vychovávají a potřebují ulevit rodinnému rozpočtu.

I takové nápady jsou v seznamu návrhů komise – učebnice, školní svačiny či zapůjčení lyžařského vybavení pro povinný zimní kurz by podle ní mohlo být v režii státního rozpočtu.

Jako kompenzace rodičům za náklady na výchovu dětí se uvádí také zavedení plošných přídatků na děti. Dnes na ně mají nárok jen rodiny s nízkými příjmy. Ani tento návrh ovšem není novinkou – přídatky pro všechny rodiče téměř prosadila sociálnědemokratická vláda Miloše Zemana.

Jako zcela zásadní opatření se jeví posílení kapacit veřejných předškolních zařízení. K němu se vláda zavázala v programovém prohlášení. Komise také navrhuje zavést pro rodiče státní plat v době, kdy pečují o dítě.

Líbivé nápady, ale co rozpočet

Stát dnes podporuje rodičovství (pracujících rodičů) plošně především slevami na děti (ty slíbila vláda Bohuslava Sobotky zvýšit). Odměňování žen za počet dětí tím, že mohou odcházet dříve do důchodu, postupně mizí (šlo o evropskou raritu). Důchodový věk mužů a žen se postupně sblíží.

Rodičům se léta, kdy jsou na rodičovské dovolené, započítávají do povinné odpracované doby na důchod. Pro samotný výpočet důchodu se pak roky bez příjmů neberou v potaz, aby „nerozředily“ výši důchodu.

Co si vláda ze zmíněných opatření na podporu rodičovství vybere, je těžké předvídat. Koaliční smlouva totiž v tomto směru mnoho nenapovídá. Politici se v ní zavazují pouze k „narovnání transferu mezi rodinou a společností“.

Situaci navíc ztěžuje skutečnost, že se přínos dětí pro společnost obtížně přepočítává na finance.

Přítom na jejich základě by měli politici rozhodovat o tom, co se do budoucna státu vyplatí a co státní

rozpočet unese.

Vzhledem k trvale napjatému rozpočtu se zřejmě vláda nebude chtít vzdát velkých částek například na plošné přídavky nebo na zvýšení důchodů všem rodičům. Musela by hledat zdroje na příjmové straně, což je vzhledem k nedávnému navyšování DPH, deficitu důchodového účtu a vysokým nákladům na práci v České republice dost obtížné.

Vybrané návrhy komise by se po schválení vládou a parlamentem měly promítnout do praxe od roku 2017.